

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XLIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

la. Ait enim in fine istius responsi: *Britanniarum* verò omnes Episcopos tuæ fraternitati committimus, ut indocti doceantur, infirmi persuasione roborentur, perversi auctoritate corrigantur. Porro privilegium hoc personale fuisse jam observavimus. Posterioribus tamen seculis Vicarij sive Legati dignitas affixa est Ecclesiæ Cantuariensi, ita ut Ecclesiæ illius Episcopus diceretur Legatus natus apostolica.

CAPVT XLIII.

Synopsis.

I. Gregorius II. Papa Bonifacium in Germaniam misit, ut gentes illas in fide Christi erudiret. Is gessit vicem Petri inter feroces & indomitas gentes.

II. Legatione igitur Romana sedis ornatus est; ut ipse doceret apud Oiblonum & alibi. Probatur etiam auctoritate Hincmari.

III. Legationem exercuit cum consensu Regum nostrorum & Episcoporum, in neminem consumeliosus. Agnovit autem nullam se muneris sui partem exequi posse absque auctoritate Karoli Francorum Principis. Karoli Martelli pietas laudata à Bonifacio & à Pontificibus Romanis. Bonifacium auctoritatem ecclesiasticam nusquam frangi permisit. quod probatur auctoritate Lupi Ferrariensis.

IV. Gregorius II. Legatum suum Bonifacium commendavit Karolo Martello, tum omnibus Francicis, rogans eos ut Bonifacio sociisque ejus alimenta victui necessaria subministrarent.

V. Queritur an ad Bonifacium pertinuerit congregatio Conciliorum. Poterat cogitare de celebrando Concilio; sed ejus ministerium quoad hoc in sola suggestione positum erat, omninoque auctoritate Principis opus erat ad Concilia congreganda. Quod probatur auctoritate Concilij Liptinensis, tum etiam testimonio Vvillibaldi.

VI. Exincto Zacharia, opus Bonifacio fuit vicariatus continuationem petere à Stephano secundo.

VII. Familiaritatis apostolicae sedis vocabulo intelligitur vicariatus Romanus. Probatur auctoritate Bonifacij, Nicolai primi, & Innocentij tertij.

VIII. Refertur epistola Bonifacij ad Stephanum; qua petit ut legatio sedis apostolicae sibi contineretur.

IX. Ostenditur id factum ab eo non esse prava ambitione, sed ut extraordinaria illa auctoritate uteretur ad majorem Dei gloriam. Insuper aliqua comparatio inter Bonifacium & Hilarium Episcopum Arelatensem.

X. Bonifacius abstinuit à nomine Legati donec eam dignitatem rursus accepit à Stephano, ut colligitur ex duabus illius epistolis. Martyrium pro Christo deinde subit in Frisia.

I. QUAEVEMADMODUM Gregorius primus Anglos fide Christiana imbuendos susceperat, ita Gregorius secundus Germanorum curam gessit, misso in eam provinciam Vvinfredo sive Bonifacio anno Christi septingentesimo decimo nono. De viri illius virtutibus necesse nunc non est

quicquam dicere, cum satis fama notus sit, resque ab eo præclare gestæ claris jam scriptoribus memoratæ sint. De legatione tantum ejus agendum est, ut intelligere possimus in quo ea versaretur, & quis ex ea fructus colligi pro rebus nostris possit. Illud tamen interim observare possumus in antecessum, multis eum variisque contradictionibus jactatum esse, utpote qui, ut ad ipsum scribit Benedictus Episcopus & vicedominus sanctæ sedis apostolicæ, vicem beati Petri gereret inter feroces & indomitas gentes. Plurimum tamen solatij inter tot mala habuit ex gratia Principum nostrorum, qui sua eum auctoritate juvarunt, eoque usi sunt ad revocandam collapsam disciplinam ecclesiasticam.

II. Legatione illum Romani Pontificis ornatum fuisse cum in Germaniam missus à Gregorio est, tamen Presbyter tantum esset, patet ex verbis ipsius ad Vvillibrordum Episcopum Trajectensem, quæ recitat Orthlonus. *Onus regiminis, inquit, quod mihi indigno imponere cupis, sancte Praesul, suscipere non audeo, quia à beato Gregorio Papa in Germaniam ob evangelizandam causam directus sum; ipsiusque legationis gratia in has barbaras nationes adveniens, sponte me tua gubernationis imperio subjeci.* Ea de causa ipse se eadem tempestate vocabatur ultimum & pessimum omnium Legatorum quos catholica & apostolica Romana Ecclesia ad prædicandum Evangelium destinavit. Et multò post ad Zachariam Pontificem Romanum scribens ait: *Et quia servus & Legatus apostolicæ sedis esse dinoscor, unum sit verbum & meum hic & vestrum ibi.* Testatur id ipsum & Hincmarus in epistola XLIV, cap. XX. *Gregorius à primo secundus, sed & tertius Gregorius, Vvinfredus cognomento Bonifacium Legatum apostolicæ sedis ad reformandam Christianitatis religionem, primò Presbyterum, postea verò Episcopum ordinatum, direxerunt.*

III. Vicariatum ille suum exercuit cum consensu Regum nostrorum & Episcoporum, quorum intererat, nulla injuria facta juri Principum aut Conciliorum. Istud ex epistola CXXXV, Bonifacij ad Zachariam collegit illustrissimus Archiepiscopus, in qua sic legitur: *Notum enim sit paternitati vestrae quia postquam indigno mihi mandastis in provincia Francorum, sicut & ipsi rogaverunt, sacerdotali Concilio & synodali conventui præesse, multas injurias & persecutiones passus sum. Sanè ipse Bonifacius scribens in initiis suæ legationis ad Danielem Episcopum, agnoscit nullam se muneris sui partem exequi posse absque auctoritate Karoli Francorum Principis. Nam sine patrocínio Principis Francorum nec populum regere, nec Presbyteros vel Diaconos,*

monachos vel ancillas Dei defendere possunt, nec ipsos paganorum ritus & sacrilegia idolorum in Germania sine illius mandato & timore prohibere valeo. Quod ne quis ad vim aut contradictionem Karoli referre possit, prohibet auctoritas ipsius Bonifacii, qui pietatem ejus multis laudibus celebrat, tum etiam epistolarum Summorum Pontificum Gregorij II. & Gregorij III. ac Zachariae, qui eum & vivum & mortuum laudant, ob cetera quidem benefacta ejus, sed etiam ob auxilium Bonifacio praestitum in diversis causis ecclesiasticis. Praeterea Lupus Ferrariensis in vita sancti Vvigerberti cap. 111. Bonifacium laudat quod auctoritatem ecclesiasticam nusquam frangi permiserit, eamque violari non consenserit a Principibus, inter quos diu versatus est. Haec sunt verba Lupi loquentis de Bonifacio: *Fuit enim fidei Christianae cum propugnator acerrimus, tum propagator vigilantissimus, nesciens aucupari favorem Principum foedissimis adulationibus, nec honorem seu rigorem ecclesiasticum mortiferis compendiis ac male dulcoratis refrigeriis enervare.* Unde colligi debet legitima saeculo illo visa esse quae tempore Bonifacii agebantur in causis ecclesiasticis a Principibus Francorum.

I V. Mittens itaque Gregorius II. Bonifacium in Germaniam, Episcopum jam ordinatum, cum vicibus apostolicae sedis, primum, quod dignitas apostolicae sedis postulabat, eum commendavit Karolo Francorum Duci, cui Martello cognomen haesit. *Pro quibus eum gloriose benevolentiae tuae, inquit, omnimodo commendamus, ut in omnibus necessitatibus adjuvetis, & contra quoslibet adversarios, quibus in Domino prevaletis, instantissime defendatis.* Sciebat enim non aliter posse hominem peregrinum versari inter Francos quam cum consensu Principis, eum praesertim qui aliqua auctoritate instructus esset quae suspicionem novarum rerum injicere potuisset in animum Principis. Ceterum ut essent qui eum favore suo juvarent apud Karolum, Bonifacium per epistolam generalem commendavit Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Ducibus, Castaldiiis, Comitibus, omnibusque Deum timentibus, rogans praeterea eos uti Bonifacio sociisque ejus alimenta victui necessaria subministrarent. Verum contributio illa, praeterquam quod voluntaria erat, infra mediocritatem subsistebat, quod (ut recte adnotat illustrissimus Archiepiscopus) exigui admodum sumptus sufficerent homini frugaliter viventi & Apostolorum virtutibus amulanti.

V. Queri autem hoc loco potest, an Bonifacio, qui Romani Pontificis Legatus erat, ea fuerit auctoritas, ut ad eum pertineret congregatio Conciliorum, praesertim cum in

mandatis quae Thessalonicensibus & Arelatis Episcopis data vidimus, illud in primis eis tribuatur, ut quoties ita putaverint esse faciendum, synodos congregent in suis provinciis, quae mandata data quoque deinceps sunt Legatis quos post Karoli Magni tempora Romani Pontifices miserunt in provincias. Nam & in epistola Zachariae ad Bonifacium legimus ipsum a Papa petiisse uti sacerdotem quendam mitteret in Galliam ad Concilia celebranda. *Petisti, inquit Zacharias, ut sacerdos a nobis dirigatur in partibus Franciae & Galliae ad Concilia celebranda.* Unde colligi posse videtur penes Legatos fuisse per eas tempestates auctoritatem congregandi Concilia. Verum hanc controversiam statim solvit ipse Zacharias. Nam cum dixisset necessarium non esse ut alius pro hac causa dirigatur in illam provinciam Bonifacio superstitite, qui sedis apostolicae & nostram illic praesentis vicem, demum addit: *Concilia vero, aggregatis Episcopis provincialibus, ut tibi & ubi tibi rectum videtur, celebranda procura.* Poterat ergo Legatus cogitare de celebrando Concilio; sed ejus ministerium quoad hoc in sola suggestionem positum erat, omninoque auctoritate Principis opus erat ad Concilia congreganda, ut patet etiam ex praefatione Concilij Liptinensis. Quare Vvilibaldus in vita sancti Bonifacii cap. 1x. ista recte annotavit: *Cumque Caroli Ducis gloriosi temporale finitum esset regnum, & filiorum ejus Carolomanni & Pipini roboratum esset imperium, tunc quippe Domino Deo opitulante, ac suggerente sancto Bonifacio Archiepiscopo, religionis Christianae confirmatum est testamentum, & orthodoxorum patrum synodalia sunt in Francis correcte constituta.* Item cap. x. *Carolomanum Ducem ad congregandum supradictum synodorum conventum saepissime concitavit.* Sed tum de hac causa, tum etiam de ceteris rebus gestis Bonifacii in legatione, nihil amplius dicam, quoniam illustrissimus Archiepiscopus ista accuratè executus est in lib. vi. cap. xxiv. xxix. & lib. viii. cap. xi.

VI. Vicariam sedis apostolicae dignitatem per sex & triginta annos habuit Bonifacius, decursis videlicet duorum Gregoriorum & Zachariae pontificatibus, qui hoc ei munus summa cum ejus laude madauerant. Illis cum successisset Stephanus istius nominis secundus anno D C C L I I. videretque se velut contemni a Bonifacio, qui toto biennio neque nuntium ad eum miserat neque literas quibus ei gratularetur successionem in cathedra Apostolorum, ac nihilo minus vicariam illam potestatem absque suo permisso retinebat, haud dubie adversus illum incanduit, expirasse eam potestatem docens morte Za-

Qij

Bonifac. epist. 149

S. Zachar.

Adrian. 1. 1. 1. 1.

Bonifac. 1. 1. 1.

Vita infra lib. 6. cap. 10. 3. 1.

Adrian. 1. 1. 1.

Vita infra lib. 6. cap. 10. 3. 1.

Bonifac. 1. 1. 1. 1. 1.

Vita infra lib. 6. cap. 10. 3. 1.

S. Zachar.

Bonifac.

Bonifac. Mogunt.
epist. 911

charia, adeoque caveret ne quid deinceps ex ea præsumeret. Ista ita contigisse mihi collegisse videor ex epistola Bonifacij ad Stephanum: in qua deprecans errores suos, tum tarditatem suam excusans, omnibus modis contendit à Stephano uti sibi continuaretur ea dignitas, multùm obtestatus se nihil eorum prætermisisse quæ conducere putasset ad asserendam Romani Pontificis auctoritatem apud exteras nationes, emendaturum porro si quid minùs bene gestum esset, tantùm ne ipsum ea ignominia afficeret ut tot per annos fixum saltigij regimen sibi abrogaret.

VII. Sed antè quàm Bonifacij verba referam, admonendus est lector, familiaritatis apostolicæ sedis vocabulo, quo heic utitur Bonifacius, intelligi vicariatum Romanum. Testis erit ipse Bonifacius in epistola cxxxv. ad Zachariam: in qua loquens de vicibus apostolicæ sedis sibi commissis, quibus per triginta tum annos ornatus fuerat, ait: *Postquam me ante annos propè triginta sub familiaritate & servitio apostolicæ sedis annuente & iubente venerande memoriæ antistite apostolico Gregorio anteriore voto constrinxi, quicquid mihi lætitiæ acciderat apostolico Pontifici solebam indicare.* Sic etiam fortassis explicanda est vox familiaritatis in epistola xi x. Nicolai primi ad Lotharium Regem Austrasiæ, qua eum rogat ut Rodoaldum Portuensem Episcopum & Ioannem Ficolensem, Legatos apostolicæ sedis, digno honore suscipiat, & familiaritatis eis locum concedat, id est, honorem illis habeat congruentem viris qui familiaritate seu legatione sedis apostolicæ instructi erant, & ut eos Legatorum auctoritate uti sinat. Sic Innocentius III. instaurationi privilegiorum Ecclesiæ Thessalonicensis intentus, uti suprà adnotavimus, ita scribit ad G. Thessalonicensem, *cujus decessores vetustis temporibus fuerant apostolicæ sedis Vicarij per provincias Illyricianas: Licet autem presatus antistes satis profectò fuerit ex Ecclesiæ suæ dignitate conspicuus, magis tamen utique fuit ex apostolicæ sedis familiaritate præclarus.*

Vide suprà cap.
10. §. 4.

S. Bonifac. epist.
91. & Th. 2. Con-
sistor. Gallia
P46. 7.

VIII. Referenda nunc sunt ipsa Bonifacij verba, ex quibus constabit illum valde voluisse continuato imperio uti, & omnino accensum contumelia Pontificis animum placare ob eam causam studuisse. *Sanctitatis vestre clementiam intimis ac visceratis obnixè flagito precibus ut familiaritatem & unitatem sanctæ sedis apostolicæ ab almitatis vestre clementia impetrare & habere merear, & in discipulatu pietatis vestre sedi apostolicæ serviendo, servus vester fidelis ac devotus permanere possim, eodem modo quo antè sub tribus præcessoribus vestris apostolicæ sedi serviebam venerabilis memoriæ duobus Gregoriis & Zacharia, qui me semper*

hortatione & auctoritate litterarum suarum manebant & adjuvabant. quod & pietatem vestram agere deprecor, ut præceptum paternitatis vestræ eò melius perficere & implere possim. Nam si quid in ista legatione Romana, qua per xxx. & vi. annos fungebam, utilitatis Ecclesiæ præfata perégi, adhuc implere & augere desidero. Si autem minùs peritè aut injustè à me factum aliquid vel dictum reperitur, iudicio Ecclesiæ Romanæ prompta voluntate & humilitate emendare me velle spondeo. Interea deprecor ut pietas Domini mei non indignetur quia tam tardè Missum meum & litteras ad præsentiam vestram direxi. Sed hoc idcirco contigit quia præoccupatus fui in restauratione Ecclesiarum quas pagani incenderunt, qui per titulos & cellas nostras plus quàm xxx. Ecclesias vastaverunt & incenderunt. Et hæc fuit occasio tarditatis litterarum & appellationis paternitatis vestræ, & non aliqua negligentia incuria.

IX. Mirari autem hoc loco non absurde quis possit, quid est quòd vir insigni modestia præditus, ac morti proximus, quique longissimum per ævum palam professus fuerat contemptum rerum humanarum, nunc timida, ut videtur, ambitione, & sollicita cupiditate legationis, Stephani animum demisso obsequio & inclinata mente mitigare studet. Ista quidem vulgò sunt indicia prave ambitionis, quæ in animos hominum sanctissimorum penetrare non potest. Sed quia etiam sapientibus, ut Tacitus observat, cupido gloriæ novissima exiit, fatendum quidem est superesse adhuc aliquid humani in sanctis illis viris, sed tamen eorum consilia, quæ interdum humana esse prima facie videntur, ad gloriam summi Dei spectare, huc omnes eorum cogitationes tendere, & nihil aliud spirare eos, cum cogitant de acquirendis aut conservandis honoribus, quàm ut ex ea occasione multa pro imperio agant ad gloriam Dei quæ non adeo facile exequi possent si privata tantùm auctoritate agerent. Hilarius Arelatensem Episcopum sanctissimum virum fuisse omnes norunt. Et tamen ille multùm sollicitus fuit de retinenda auctoritate sedis suæ per Gallias. Sed ut ostenderet non id se aliqua prava ambitione agere, Romam proficiscens ad tuendam dignitatem suam, non rheda non equo vectus est, non ambitiosum comitatum duxit neque impedimenta, sed ingressus iter pedibus, in equum omnino non ascendit. Idem Bonifacius, cum se permulta ad gloriam Dei & ad augmentum Christianæ religionis fecisse intelligeret per sex & triginta annos quibus legationem apostolicæ sedis obtinuerat, multaque adhuc superesse quibus ad optatum finem perducendis necessaria esset continua-

rio suæ legationis, putavit vir sanctus omni studio conandum esse uti ea sibi continuarentur à Stephano Papa.

X. Cessisse Bonifacium monitis Papæ Stephani & à nomine Legati abstinuisse donec eam dignitatem rursus accepit à Stephano colligitur ex titulo istius epistolæ. Nam cum in plurimis epistolis consuevisset se vocare Legatum Germanicum sedis apostolicæ & Romanæ Ecclesiæ, etiam ad Zachariam scribens, heic abstinet ab illo nomine, discipulum tantum se dicens Ecclesiæ Romanæ. *Domino excellentissimo*, inquit, & *pre ceteris Pontificibus preferendo & amando*, & *apostolatus privilegio prædito*, Stephano Papæ, *Bonifacius exiguus Episcopus, discipulus Romana Ecclesiæ, optabilem in Christo caritatis salutem*. At postea quam mitigatus Stephanus imperium ei continuavit, tum verò ad eum scribens Legatum se rursus Germanicum nuncupavit. *Venerando ac diligendo Domino*, inquit, *apostolatus privilegio prædito*, Stephano Papæ, *Bonifacius exiguus Legatus vel Missus Germanicus catholice & apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, optabilem in Christo caritatis salutem*. Fuit ergo Romanæ Ecclesiæ Legatus etiam sub Stephano secundo, id est, usque ad finem vitæ. Nam non ita multò post occisus est à paganis, cum verbum Dei prædicaret in Frisia.

CAPVT XLIV.

Synopsis.

I. Hactenus antiquitas. Aperit se deinceps nova rerum facies. Quod ut melius intelligatur, inuenda primum est velut anacephalosis quedam eorum que dicenda sunt. Post Karoli M. & Nicolai I. tempora maior fuit Legatorum auctoritas quam vetustis temporibus.

II. Olim Legatorum in provincias adventus ne minimo quidem sumptui erat provincialibus. Procuraciones deinde Legatorum introducta sunt, quarum occasione Legati ad summas opes pervenirent. Tandem prorsus abolita sunt.

III. Fuere tamen nonnulli Legati qui castè provincias administrarunt. Sed ij pauci numero fuere.

IV. Inuit Legatorum fortunam timor ex potestate eorum, que maxima erat. Ista quidem feliciter ut plurimum cessare. Fuere tamen ea temporum vicissitudines ut interdum Romanos Pontifices penituerit quod nimis amplam potestatem tribuissent Legatis.

V. Inde paulatim aboliuit usus frequentium legationum, tum etiam ob contradictionem Principum & Episcoporum. Melius enim ac consultius visum est abstinere à mittendis Legatis quam eos exponere tot procellis ac tempestatibus.

VI. Nullus post Bonifacij obitum Legatus fuit in Gallia & Germania usque ad Karoli Calvi tempora. Probatur ex Hincmaro, qui putabas Metropolitanorum ac reliquorum Episcoporum iura convelli cum

legatio sedis apostolica cuiuspiam tribuebatur cum iurisdictione.

VII. Drogo Episcopus Metensis, olim sacri Palatii Archicapellanus sub Ludovico Pio, vicariatum apostolicæ sedis per Gallias obtinet à Sergio secundo. Explicantur capita auctoritatis illi concessæ.

VIII. Passus est contradictionem ab Episcopis Gallicanis, & conatus eius frustra fuit.

IX. Venerunt postea legationes sedis apostolicæ in consuetudinem. Legati Nicolai I. pecunia corrupti, immensis ditati opibus Romam regressi sunt.

X. Arsenius Hortensis Episcopus in Galliam mittitur cum amplissima potestate. Hunc Adventinus Episcopus Metensis laudat quod manus suas excussit ab omni munere.

XI. Auctor tamen annalium Fuldensium docet illum magnificis muneribus honoratum fuisse à Ludovico Rege Germania & à Karolo Calvo fratre eius. Quod evertere videtur testimonium Adventij. Nisi si discrimen constituatur inter munera Principum & privatorum hominum.

I. HACTENUS antiquitas. Nunc se nobis nova rerum facies offeret, cum post explicatam & assertam in animis gentium ac nationum Romani nominis potestatem, cuncta per Legatos acitata sunt, qui pro suæ voluntatis arbitrio & ædificabant & destruebant quæ vel ædificanda vel destruenda esse videbantur. Sed antè quam immensum illum vastumque ultimorum temporum campum ingrediamur, operæ pretium est inire in antecessum velut anacephalosisin quandam eorum quæ nobis incumbunt dicenda, quibus imbuti lectorum animi, paratiores ad hanc materiam descendant, & hac facillima methodo velut manu ducantur ad cognitionem rerum haudquam contemnendarum. Primum ergo adnotandum est, tamenetsi magna olim fuerit Legatorum apostolicæ sedis auctoritas, non adeo tamen effusam fuisse ac liberam ut fuit post Karoli Magni tempora, cum ad Nicolaum primum ventum est.

II. Deinde sciendum, Legatorum in provincias adventum ne minimo quidem sumptui olim fuisse provincialibus, ultimis verò temporibus latam esse legem, qua cautum est uti Legatis suppeditarentur sumptus, non solum necessarii, sed etiam liberales, ab iis ad quos mittebantur. Ea pensitatio, quæ procuratio dicebatur, modica in initio fuit, deinde ita vitio humanæ mentis excrevit, ut & provinciæ exhaurirentur, & sumptus effunderentur cum probro atque dedecore, ob factum & pompam Legatorum. Quin & interdum Romani Pontifices, ut caris suis gratificarentur, occasionemque darent opum brevi compendio parandarum, legatione illos sua ornabant, sicque instructos ad provincias mittebant opulentas & ad obsequium inclinatas. Quo fiebat ut qui pau-